

Geen onderwijzer. maar scheepsbouwer

Johannes Prangsmas Lutten mag tot zijn 90e rijden

Kritische geest

(Van een onzer verslaggevers)

LUTTEN — Hij kijkt wat voorzichtig argwanend op van uit een van zijn vele puzzelblaadjes. Grote doordringende ogen achter grote brilleglazen. Een kleine scherpe mond met een zeer korte borstelsnor. Overigens 'n wel vriendelijke grijsaard deze oudste automobilist uit Oost-Overijssel en stellig ook een der meest bejaarde chauffeurs uit ons land de bijna 87-jarige Johannes Prangsmas uit Lutten.

Met ingehouden trots vertelt hij: „Ja, al voor de oorlog heb ik mijn rijbewijs gehaald. En gehaald bij baron Van Ittersum in Heemse. Het is onlangs weer verlengd. Ik mag voorlopig tot mijn negentigste blijven rijden.” Rijden langs de smalle weg dicht langs het diepe kanaal dat Dedemsvaart heet. En enkele kilometers verderop slechts nog in naam bestaat. Over een gladde asfaltweg zoeven nu de auto's bijna op dezelfde hoogte waarop eens de turfschepen en binnenschippers voeren. Vader Prangsmas had een scheepstimmerwerf in Lutten, waar Johannes op 17 juli 1881 werd geboren. Hij kon zo goed leren dat hij in vijf jaar de lagere school had afgelopen. Het hoofd van de chr. school Kalkwijk, meester Leverman, kwam vragen of hij niet voor onderwijzer mocht studeren „omdat ik zogenaamd zo goed leren kon”. Deze uitpraak is gedrenkt in een lichte ondertoon van sarcasme, maar dat kunnen we ons ook verbeelden.

SLAAG

Hoe het zij de kleine Johannes maakte de chr. kweekschool in Doetinchem niet af. Hij strandde op het eindexamen, op geschiedenis. Hij had zo'n vreselijke hekel aan het internaat, ook al door het optreden van de directeur, dat hij niet voor een tweede keer eindexamen wilde doen. „We hadden daar niks te koop. Zondags moesten we wandelen onder toezicht. En als er kwajongensstreken werden uitgehaald, kregen we slaag. Dat leek nergens op”.

ACHTER HET STUUR

Johannes werd geen onderwijzer. Hij werkte eerst thuis bij vader op de werf en kreeg daarna een eigen dependance in Brucht. Ook was hij enige tijd chef goederenvervoer bij de N.S. te Zwolle. Toen een familielid in dienst moest, nam hij de scheepswerf met boerderij te Lutten over. Na de oorlog werd de werf opgeheven. De heer Prangsmas was nog lange tijd werkzaam voor een veevoederfabriek. Hij bracht het voer naar de boer. Tenslotte restte hem alleen de boerderij. En het autorijden niet te vergeten. Want dat heeft hij altijd graag gedaan. Twee jaar geleden reed hij nog naar Neerbosch, waar een zoon van hem werkt. Of naar Haarlem, waar een andere zoon het beroep van buschauffeur uitoefent. In 1957 wilde hij nog naar zijn dochter in Friesland rijden. Hij durft het nog best. De kinderen vertrouwen hem echter niet. Ze halen vader maar liever met eigen vervoer.

DENKSPORT

Als de heer Prangsmas echter boodschappen in Lutten gaat doen of de dokter in Dedemsvaart moet consulteren, rijdt hij rustig in zijn kleine wagentje langs de smalle

wegen. Voor de rest houdt hij zich onledig met het oplossen van kruiswoordraadsels en kryptogrammen. „Dat zijn moeilijke dingen". Denksport is voor de heer Prangmsma ook in figuurlijke zin steeds een hobby geweest. Hij heeft veel en diep nagedacht over tal van religieuze en politieke kwesties. Voorheen gaf hij zijn gemoed nog wel eens lucht in „De Vechtstreek". In dialect werden actuele gebeurtenissen uit stad en streek belicht. Vooral de heer Buma, hoofd van de o.l.s. te Slagharen, liet zich in dit, na de oorlog opgeheven, nieuwsblad niet onbetuigd. Hij ontpopte zich in die jaren twintig als 'n voorvechter voor de vrije gedachte. De gedichten van de heer Prangmsma ademden vrijwel dezelfde geest. Kritisch, eerlijk, zich afzettend tegen traditioneel Christendom en formalistische vroomheid.

SCHILDERIJ

Voordat wij vertrekken moeten we toch nog even het prachtige „schilderij" bewonderen „gemaakt door een neef van moeder". Het is een fraai stukje knipkunst zoals men er meer aantreft in het museum van de heer T. Lever te Westerbork. Het vertelt van het huwelijk van Wolter Pieters Prangmsma geb. 6 maart 1845 en van Trijntje van Dijk geb. 1 jan. 1849. Boven het bijzonder kunstig geknipte landschap van Lutten met het huis en de scheepswerf van Prangmsma staat vermeld dat zij huwden op „den 1 mei 1869". Links staat de waarschuwing: „De dagen des Menschen zijn als het eras" en rechts: „Geloofst zij de Heere, dag bij dag overlaad Hij ons". De rest van de tekst: „met Zijne gunstbewijzen" kon de knipkunstenaar in zijn priegelwerk met de schaar niet meer kwijt. En ook de taalfouten zijn origineel. Het stuk wordt er enkel maar waardevoller door. Als uiting van spontane volkskunst, Als eerlijk symbool van een eenvoudige geest. Geen wonder dat de nazaat van Wolter en Trijntje zuinig is op deze historische „huwelijksadvertentie".